

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 16 kor.
Folyóév vége 4 ..
Helyben hához hordva.
Egy évre 20 kor.
Folyóév vége 5 ..
Háza postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Folyóév vége 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 55. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 március 8.

Megélénkül az orosz harc tér.

Orosz hadszíntér. Budapest, március 7. (Hivatalos.) Karpilovkánál József Ferdinánd főherceg vezérezredes hadseregének osztagai az ellenséget egy elsáncolt állásából üzték ki és ott megvetették lábukat. Tarnopoltól északnyugatra egy osztrák magyar portyázó különítmény az oroszokat 1000 méter hosszúságú árokba üzte el s betemette a orosz állást. Ugyanezen a vidéken, mint a Dnyeszter mellett és a besszarábiai határon is, tegnap mindkét részről élénkebb volt a tüzéség tevékenysége.

Olasz és délkeleti hadszíntér. Budapest, március 7. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. Höfer. (Min. ein. sajtóosztály.)

Mindig előre Nyugaton.

Berlin, március 7. A nagy főhadiszállás jelenti.

Nyugati hadszíntér. Kisebb angol osztagokat, amelyek tegnap erős tüzéségi előkészítés után Vermellestől északkeletre egészen árka-inkig nyomultak előre, szuronnal vertük vissza. Champagneban Maison de Champagnetól keletre meglepő támadással visszafoglaltuk azon állásainkat, amelyben a franciák február 11-én megvetették lábukat. Eközben 2 tisztet s 150 főnyi legénységet elfogtunk. Az Argonneokban La Chaladetól északkeletre nagyobb robbantással kapcsolatban valamivel előbbre toltuk állásainkat. A Maas területén a folyótól nyugatra megélénkült, attól pedig keletre közepes erejű maradt a tüzéség tüzelése. Felderítő csapatok összeütközésétől eltekintve, az ellenséggel közelharcra nem került a sor. Ma reggel a Voevre vidékén rohammal elfoglaltuk Fresne falut, a helység nyugati szélén egyes házakban a franciák még tartják magukat. Több mint 300 foglyot vesztek. Egy léghajónk éjjel hősegesen bombázta a Bar-Le-Duc-i vasúti építményeket.

Keleti és balkán hadszíntér. Berlin, március 7. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. (Min. ein. sajtóosztály.)

Portugáliából távoznak a németek.

Budapest, március 7. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A németeknek Lisszabonból való távozásra tovább tart. A német konzul, ügylátszik, felsőbb utasításra 800 darab Madridba szóló vasúti jegyet váltott honfitársai részére.

Elvágják a franciák visszavonulásának útját.

Genf, március 7. A párisi sajtó tegnap még azt jelentette, hogy Verdunnál a német offenzíva megakadt, de mára kénytelen volt már elismerni, hogy a második német támadás megkezdődött.

A radikális lapok elvannak keseredve Briand iránt, mert a kamarát hamisan informálta a douaumonti helyzetről, ugyanakkor, midőn az erőd már a németek kezében volt.

A Radical és a Rappel című lapok attól félnek, hogy a Brasnál és Bacheroville-nél előrevetett francia csapatokat elvágják a főerőtől, mert a Maas hidját tűz alatt tartják, miáltal könnyen elvágthatják a franciák visszavonulási útját.

Ujra soroznak Olaszországban

Zürich, március 7. Az olasz „alkalmatlanok” ismét sor alá kerülnek. Az olasz kormány jelentkezésre szólítja fel azokat az 1886-1894. években született férfiakat, akiket az utolsó sorozáson alkalmatlanoknak találtak. A sorozás március 8-ikától április 28-ikáig fog tartani.

A buvárhajóharc jegyzéke Amerikába érkezett.

Budapest, március 7. (Saját tud.) Newyorkból jelentik: Németországnak a buvárhajóharc ügyében az Unióhoz intézett jegyzékét vivő rotterdami gőzös tegnap ideérkezett.

A német erődítések bevehetetlenek.

Budapest, március 7. (Saj. tud.) Párisból jelentik: Verroux tábornok a képviselőknél kijelentette, hogy a német erődítések elleni támadás mérhetetlen áldozatokba kerülne anélkül, hogy eredményre vezetne.

Csak azoknak a cigarettázóknak,
kik egészségükre való tekintetből szívesen költenek naponta 2-3 fillérrel többet:
MODIANO-clubspecialité szivarkahüvelyek

Orvosi tanácsra a hüvelyeken nincsen sem bronz, sem szinnyomás,
de minden hüvelyben benne van víznyomással a gyáros aláírása: *J. D. Modiano*

Főraktár: Heller és Seidmann uraknál Nagyváradon.

Hírek a román kamara felosztásáról.

Bukarest, március 7. Ezzel a címmel a Minervában feltűntést kellő cikk jelent meg, a melyben a lap az alábbi fontos közléseket teszi:

A jassyi Opinia című lap néhány nap előtt jelentette, hogy a román kormány kérdést intézett az ország több jogtudósaihoz, hogy vajjon a román parlament, amely most mint alkotmányozó gyűlés működik, felosztható-e, mielőtt feladatát, a román alkotmány megváltoztatását és a parasztság javát célzó reformok megvalósítását elvégezte volna?

Az Opiniának ezt a jelentését most Dissescu professzornak és volt miniszternek egy levele erősíti meg, amelyben kijelenti, hogy a kormány tényleg megkérdezte az ő véleményét a parlament felosztásáról. Másrészt a La Politique jelenti, hogy Damelopol György jogtudóst, Nacu Constantin és Stelian Toma volt minisztereket szintén megkereste a kérdésben a kormány.

Mi hozta olyan helyzetbe a kormányt, hogy a parlamentnek felosztására gondoljon? Arról győződött-e meg, hogy most a háború alatt és a háború után még jó ideig a román parlament nincs és nem lesz abban a helyzetben, hogy nagy szociális reformokat határozzon el, hogy megváltoztassa a választójogot, hogy a nagy birtokosokat expropriálja és hogy a parasztnak földet adjon.

Vagy pedig azért akarja felosztani a parlamentet a román kormány, hogy egy új választással a nép igaz véleményét megtudhassa Románia külpolitikájára nézve?

Angol garázdálkodás német gyarmaton.

Budapest, március 7. (Saj. tud.) Londonból jelentik: Katonai okokból elhatározták, hogy a Togóban tartózkodó ellenséges állambeli alattvalókat internálják, üzleteiket bezárják.

(Togo német gyarmat, 1884-ben került német uralom alá, egy millió lakossal. Az angolok elfoglalták.)

A nyilvános istentisztelet.

Mihályfi Ákos egyetemi tanár könyve.*

A Kath Szemle nagyérdemű szerkesztője egyetemi előadásainak első kettőjét „Az igehirdetés” címmel még 1912-ben tette közzé. A jeles munkát a szakkritika teljes elismerése jutalmazta. Nincs benne kétség, hogy az egyetemi előadások e második kötete is, mely a „nyilvános istentisztelet” szót, nagy belső és külső sikert fog aratni egyaránt. Nemcsak azért, mert hosszú évek óta ez az első magyar (nem fordított), a szó legnemesebb értelmében tudományos és modern lelkipásztorok közt, hanem azért is, mert igazán belső becsénél fogva ezt bőven megérdemli.

Mint a könyv címe mutatja, a mű a szertartásnak csak egy részét nyújtja: az általánost, a különösből pedig a szentmiséről, a nyilvános ájtatosságokról és a zsolozsmáról (breviárium) szólót. A szenténekek és szenténekekről tárgyaló rész tehát még a jövőben — adja Isten, mielőbb fog megjelenni. A könyv I. részében az *Általános Szertartás*tanban a bevezető részt a szertartásjog, a liturgikus könyvek, liturgikus nyelv és ének zene tárgyalása képezi. Erre következik a szent időkről szóló rész (Heortologia), utána a szent helyeket tárgyalja,

* Mihályfi Ákos dr. A nyilvános istentisztelet. Egyetemi előadások a lelkipásztorok közt. A Szent István Társulat bizománya. Budapest 1916. 662 o. Ára: 10 korona.

Elismerés a katonai ügyosztálynak.

A városi közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, esütörtökön délután tartja közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósága.

A tárgysorozat nem valami bő, de a kitűzött ügyek között van néhány fontosabb amelyek mélyebben érintik a várost.

Ilyen például Temesvár város átirata, amelylyel pártolás végett megküldötte a kormányhoz a beszállásolási kiadások megtérítése iránt intézett feliratát.

A háború alatt ugyanis óriási teher sújtja a városokat a beszállás révén.

Nagyvárad városát azonban, szerencsére, ez a kérdés nem érinti, dacára annak, hogy mint nagy katonai központ, a mozgósítás első percétől nagyon is igénybe volt a beszállásoknál véve.

Hogy Nagyvárad városát nem terhelték a beszállások révén 100,000 koronával nagyobb kiadás, mint Temesvár városát, az nem véletlen műve, hanem a katonai ügyosztály élén álló *Eleméry Ferenc* tanácsosnak és *Báthory László* fogalmazónak érdeme.

Ennek a két kiváló tisztviselőnek buzgó, fáradhatatlan és körültekintő gondossága mentette meg a városi pénztárt a horribilis beszállásolási terhektől s tette lehetővé, hogy ennek dacára úgy a bevonulásoknál, mint a csapatok átvonulásánál a legnagyobb rendben ment végbe mindig a beszállásolási és azzal a katonai hatóságok is mindenkor meg voltak elégedve.

Arról a nagy és nehéz munkáról, amit a katonai ügyosztály és különösen annak élén *Eleméry Ferenc* tanácsos és az ő méltó munkatársa, *Báthory László* fogalmazó a háború óta kifejtett, csak annak lehet kellő fogalma, aki tudja, hogy eltekintve a hivatalos időtől, igen gyakran éjjel is mily energiával, buzgó odaadással és fáradtságos munkával oldották meg az ügyosztályra háruló nehéz, emberfeletti feladatokat.

A város érdekében kifejtett ez a nagy munka és az óvatos eljárás, amellyel a város pénztárának sok-sok ezreket takarítottak meg, méltó elismeréssel találkozik a város vezetőinél is, ami a közgyűlést előkészítő állandó választmány ülésén jutott kifejezésre.

A temesvári átirat kapcsán *Rimler Károly* polgármester kijelentette, hogy Nagyváradon tárgytalan a kérdés, mert *Eleméry Ferenc* katonai tanácsos, valamint *Báthory László* fogalmazó és az ügyosztály tisztikara nagy kitartással, buzgalommal a hivatalos órán túl is páratlanul teljesítették súlyos és nagyfelelősséggel járó fontos feladatukat s a beszállásolásoknál oly körültekintő gondossággal védték a város érdekeit, hogy Nagyváradnak nem okoznak gondot a beszállásolási költségek s e tekintetben a költségvetés keretsit nem lépték túl. Ezek a buzgó tisztviselők, akik szabad idejük feláldozásával és példás energiával szolgálták a város érdekeit, igényt tartanak méltán a törvényhatóság elismerésére és hála-jára. Indítványozta, hogy a tanács mint állandó választmány előterjesztést *Eleméry Ferenc* tanácsosnak, *Báthory László* fogalmazónak és az ügyosztály többi érdemes tagjainak megjutalmazására s hogy a közgyűlés hatalmazza fel a tanácsot a megjutalmazás módjainak megállapítására.

Hlatky Endre főispán teljes elismeréssel és örömmel járul hozzá az indítványhoz Ismeri és értékeli azt az óriási munkát, amelyet *Eleméry Ferenc* tanácsos és segítő-társa *Báthory László* fogalmazó és a többi tisztviselők végeztek és büszkén, jól eső őrzéssel gondol azokra, akik régi hűséggel szívükben nem ismerik a kötelesség határát, mikor a város érdekeiről van szó.

A tanács ez irányú előterjesztése a holnapi közgyűlés elé kerül.

A közgyűlés tárgysorozata különben a következő:

könyv egészen „up to date”, ahogy az angol mondja: azaz a legeslegújabb változásokat is mindenütt közli. A többi között 1915-iki rendeleteket is. Milyen nagy haszonnal jár ez a többi között az előadó tanárra nézve, nem lehet eléggé hangsúlyozni. Kiemeljük azt is, hogy a könyv teljes és világos rubricistia t ad, ami mostanában, midőn annyi új szertartási rendelet lát napvilágot, megbesülhetetlen előny. A szertartásoknál a történelmi fejlődésre is nagy figyelmet fordít; a szimbolikára kevesebbet. A magunk részéről a szertartások szépségét a szívrehatás szempontjából oly fontosnak tartjuk, hogy a szimbolika e megrövidítését határozottan sajnáljuk. Eppen nem akarjuk kieselyezni a liturgika pozitív részét, tehát a többi közt a szertartástörténelmi fejtegetéseket, melyeket magunk is haszonnal forgattunk, de gyakorlati, hitéleti tekintetből a szertartások értelmének, tehát szimbolikájának bő kifejtését kívánatosnak kell tartanunk. Egyáltalában a szertartásokban a szépségnek „pulchrum est splendor veri”, nagy feladata, szerepe, jelentősége van. Maga a trienti zsinat is inti a lelkipásztorokat, hogy a szertartások magyarázatával minél többet foglalkozzanak szentbeszédekben. A Catechismus Parochorum is nagy gondot fordít a szertartások, szent tárgyak szimbolikus jelentőségének magyarázatára. Csak a szertartások szépségének, mély értelmének, jelentőségének ismerete vezetheti a híveket az azokban való minél tevékenyebb, öntudatosabb részvételre.

De szerény kifogástételünk közben is

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról. 2. A magyar kir. miniszterelnök ur leirata mellyel a zászló kérdés rendezése alkalmából előterjesztett hódoló feliratért Ő császári és Apostoli királyi Felségének legmagasabb köszönetét közli. 3. A tanács Temesvár város közönségének a háboru helyzet okozta beszélgetési kiadások megtérítése iránt a magyar kir. kormányhoz intézett feliratát javaslata kapcsán beterjeszti. 4. Az országos hadsegélyző bizottság népjóléti albizottsága az országos földmívelésügyi értekezletnek a mezőgazdaságot érintő és a termés sikere érdekében teendő intézkedésekre vonatkozólag hozott határozatát megküldi. — 5. A közig. bizottság a város közigazgatásának 1915. év II. félévi állapotáról szóló jelentését megküldi. 6. A hadsegélyezési célra szolgáló jövedelem adó felszámolási bizottságba egy rendes és egy póttag választása. 7. A tanács javaslata a könyvtár szabályzat módosítása tárgyában. 8. A tanács javaslata a honv. tűzér löszraktár építésének vállalatba adása iránt. 9. A tanács javaslata a villamosműhöz irodafőnöki állás szervezése tárgyában. 10. A tanács javaslata az Egyesült Biharmegyei Kerask. Bank és Közp. Tkpártárnak a Szt. János utcai építkezése alkalmából a köztérhez es. telt telekrészért való kártalanítása tárgyában. 11. Ugyanannak javaslata az Egyesült Biharmegyei Kerask. Bank és Közp. Takarékpénztárnak a Bámer téri építkezésből folyólag a köztérhez es. telt területért való kártalanítása tárgyában. 12. Tanács javaslata a Hanga Pál és neje, Seifermann Erzsébet nagyváradi lakosokkal kötött kisajátítási egyezség elfogadása ügyében. 13. A Tanács javaslata a katonai ügyosztályhoz beosztott tisztviselők és alkalmazottak megjutalmazása tárgyában. 14. A tanács javaslata Reichard Erzsébet, Poyár Ilona, Csajkos Mária, Horth Margit, Kopecsy Béla és Moinár Béla által betöltött segédnői állások rendes tanítói állássá való átszervezése tárgyában. 15. A tanács az olasz polg. leányiskolai tanestületek a művelési alapítvány kamatai mikénti kiosztása tárgyában hozott tanácsi határozat elleni felelősségét javaslata kapcsán beterjeszti. 16. A tanács javaslata a biharmegyei és nagyváradi kiskereskedők társulatának a

város által beszerzett élelmiszerek árusítása iránti kérelme ügyében. 17. Az állandó nyugdíj bizottság előterjesztése Földesi Imre tűzoltó nyugdíjazása iránt. 18. Lakos városi levéltárak szabadságidő engedélyezése iránti kérelme. 19. Kelemen Kálmán fogyasztási adóhivatali főnök szabadságidő engedélyezése iránti kérelme. 20. Fizetéselőleg iránti kérelmek.

A 46—47 évesek behívása.

Hoványi Géza és a polgárság.

Amint a most behívott öregebb korosztály népfelkelők elhelyezése véget ért s az előbbj korosztály mezesztázadai elmentek a harcokba, a 46-47 éves népfelkelőket azonnal behívja a hadvezetőség. A behívás ápril közepéig megtörténik, de valószínű, hogy e hó végén már be kell vonulni az elmaradt két korosztálynak. A katonai kormányzat dícséretreméltó előkészítést tanúsított a besorozott kereskedők és iparosok iránt, s ahol tehette, felmentette a nagyobb ipartelepek és kereskedelmi vállalatok tulajdonosait, akiknek személyzetük is, saját existenciájuk is törekvően volt bevonulás esetén s károsodásuk eddigi szorgalmuk gyümölcésével ért volna fel. Az ipar és kereskedelem jogos érdekeinek e respektálása háttér és tiszteletet ébreszt a polgárságban a hadügyi kormányzatnak e nemzet életérdekeit kímélő eljárása iránt, de köszönet jár érte a város fáradhatatlan képviselőjének, Hoványi Géza dr-nak, aki nyíltan képviselte a polgárság jogos kívánságait s ahol arra törvényes alap volt, azt érvényesítette. Szeretettel és hálójukat a kereskedelmi és ipari körök legközelebb méltó módon hozzák Hoványi Géza dr képviselő tudomására.

A most bevonult öregebb népfelkelőkkel való bánásmódról megkérdeztünk egy iparost aki így válaszolt:

— A bánásmód, hogy népiessen fejezzem

ismét csak az jut eszünkbe, hogy dícsérünk kell a művet. Hiszen oly bőven tárgyalja az egyházművészeti részeket, kedves, dedelgetett szakmánkat, az építő és iparművészeteket! Milyen bő utasítást ad pl. a templomépítés stádiumaihoz és részleteihez! És mindenütt milyen irodalmi apparátust ad, ami a kérdés tovább tanulmányozása szempontjából igazán nagyfontosságú. A templomépítő stílusok kérdésében modern is, mértékadó is. Nagyon helyesen vélekedem a történelmi stílusokról, melyek ellen némely modernnek valóságos hátszát indítottak. Braun, a tudós jezsuita a „Stimmen der Zeit“ februári füzetében, Hofsfeld könyvét: „Stadt und Landkirchen“ ismeretve, így ír: Es ist eine dilettantenhafte, oberflächliche Redensart, wenn man das Arbeiten in einer der historischen Stile man denkt dabei momentlich an die Gotik schlechthin als geistlosen Kopieren und als unkünstlerisch stigmatisiert“ (502 l.) De engedjen meg a tudós szerző szerény ismeretjének egy megjegyzést. Műve felamán Fieber Henrik kiadványát: „Korszerű egyházművészet“, igen gyakran idézi.

Nem ártott volna megjegyezni, hogy ezt a kiadványt bizonyos elővigyázattal használhatjuk csupán. Nem hiszem, hogy aki a templomi művészetet nagy és szent dolgoknak tartja, meg ne ütközzék az ott mintá, vagy követendő példa gyanánt reprodukált Nagy Sándor fele falfestményeken. Ez a művésznők már a Regnum Marianam kápolnájában aszott fakirnak pingálta Krisztus urunkat, itt pedig derékon alul is ruhátlan, szabad keblű bajadéroknak festette az an-

gyalokat: Aki e keresztény ikonográfiában járatos, tudja, hogy az angyalokat nem bóknek, hanem ifjaknak kell festeni, de bajadéroknak semmi szín alatt sem. Ez valóságos festett blaszfémia. Komikummal határoca az a Madonaszobor is, melyet a füzet (mint üvegfestmény mintát) a 341. sz. a közöl. Bizarr rutság példái a Sz. László életétől vett üvegfestmény tervezetek is 343 és a többi számok alatt.

De hagyjuk ezt a hindu művészetet és térjünk vissza magára a könyvre. Mindent összefoglalva, a művet gazdag tartalma, kimerítő irodalmi apparátusa, az anyag gondos e legapróbb részletekig pontos lelkiismeretes feldolgozása, világos, logikus, tömör és mégis kellemes stílusa, igazi egyházi érzülettel áthatott lelkes hangja még akkor is elsőrangú irodalmi eseménynek minősítenék ha egyházi irodalmunk nem is lenne oly szegény lekipásztorkodástani kézikönyvekben.

A mi körülményeink között a könyv rég fájdalmasan érezt hiányt tölt be, providenciális mű, melyet névendékpapoknak, s lekipásztorkoknak a legnyomatékosabban ajánlunk. Meg vagyunk róla győződve, hogy akik megszerzik és tanulmányozni fogják, a mi irásunk ösztönéből, a nem csekély lelki gyönyörűségért és tanulságért hálával fognak gondolni szerény ajánló sorainkra. Mi a magunk részéről hálás köszönetet mondunk szerzőnek szép munkájáért, az abban talált lelki gyönyörűségért, s szívből kívánjuk, hogy minél előbb lássuk folytatását: vivat sequens!

Némethy Gyula dr.

ki magamat, fáj. Emberséges, jó, olyanok a tisztjeink, mint az uri emberek. Népfelkelők és tartalékosok ők, s hozzájuk jók. Semmi baj nincs velük, sem velünk. Hus is van elég, de mennyi, otthon is jóllakhatónak belőle. Aki otthon éhezett, itt jóllelik. Csak a szállás hideg, na, de nemsoká jó idő lesz. Ismételtén soha olyan jó dolgunk nem volt, mint most.

A Kath. Kör nagybőjti előadásai.

A Kath. Kör mint minden évben, az idén is megtartja a nagybőjt folyamán közművelődési előadásait. A rendezőség rendkívül változatos, magas fokon álló műsort állított össze, amely nemes élvezetet fog szerezni a közönségnek és nagyban hozzá fog járulni a katolikus társadalom lelki művelődéséhez.

Zene, énekszámok, szavatelatok és kiváló előadók hittudományi előadásai teszik változatosá a műsort. A nagybőjti előadások pénteki napon lesznek megtartva délután 5 órai kezdettel. Az előadások teljes műsorát a következőkben adjuk:

I. 1916. március 10. a) Moszkovszky: Tarantella. Zongorán: Tóth Olga. b) Szavatelat. Tartja Rejti Mihály. c) Rossini: Cuius animam gementem, a Stabat Mater oratoriumból. Éneklő Lehoczky József, zongorán: Resch Mihály. d) Husatalan napok Kri ztus országában. Előadja: Pálffy Béla. e) Chevan: Magyar lant 4 kézre. Előadja: Hoványi Irénke és Tolzei Erzsi.

II. 1916. március 17. a) Lányi: Intermezzo es dur és e moll. Zongorán: Gedeon Ilonka. b) Szavatelat. Tartja Polgár Mariska. c) Ötszöveg: Hárfá trio hegedű és cellóval. d) Az emberi nem egysége. Előadja: Dr Géczy József. e) Pirani: Gavotte. Két zongorán előadja: Petrőczy Alice és Steinbacher Adi.

III. 1916. március 31. a) Grieg: 1 Kórtomány, 2. Horvát: Magyar ábránd. Zongorán előadja: Vársárhelyi Pálma. b) Szavatelat. Tartja Takácsy Dénes. c) Rubinstein: Kétfős Éneklő Patkó Aladárné névendékei. d) „Az Égnek hirdetik Isten dícsőségét.“ Előadja: Kovács I. Kandi. e) Dvorak: Humoresko. Schumann: Aufschwung. Zongorán: Fiber Erna.

IV. 1916. április 7. a) 1. Mozart: Menuetto b dur. 2. Paderevszky: Un moment musical. Zongorán: Maceslik Gabriella. b) Szavatelat. Tartja Tóth Elek. c) Marchetti: Ave Maria, terzett. Éneklő Patkó Aladárné névendékei. d) Mikor a tudomány téves utakon jár. Előadja: Domanek Pál. e) Négykezes. Előadja: Kalenda Boriska és Krausz Irénke.

V. 1916. április 14. a) 1. Butyka: Magyar ábránd. 2. Szendy: Aforizma. Zongorán: Patkó Sárika. b) Szavatelat. Tartja Bibari Akos. c) 1. Busch: I. S. „Air.“ 2. Beethoven: Manuett Hegedűn: Stachó Magda, zongorán: Resch Mihály. d) Az isteni Gondviselés szerepe a háboruban. Előadja: Halász Gyula. e) Mozart: Ima. Éneklő az Orsolya zárda tapitóképzőintézet névendékei. f) Weber: Versenymű e dur két zongorán: I. Szokoly Erzsi, II. Barabás Erzsike.

Zepelinek pusztították Angliát.

Budapest, március 7. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Három Zeppelin támadta Yorkshire-t, Lancasterhire-t, Rutland-et, Hantsington-t, Cambridgeroist, Worfolk-ot, Esssex-et és Kent-et. A Zeppelinek 40 bombát dobtak le, 4 asszonyt, 5 gyermeket megöltek, 33 ember megsebesült. Sok épület összedőlt.

A pápa a magyar püspökökhöz.

Az elmúlt év őszén a magyarországi latin és görög szertartású püspökök konferenciát tartottak Budapesten, mely alkalomból üdvözlő iratot intéztek a pápához s abban a püspöki kar halálját tolmácsolták a Szentszéknek a béke kiesése érdekében kifejtett munkásságáért és a foglyok kiszabadítását szorgalmazó törekvéseiért. A levelet a püspöki kar kérésére a biboros hercegprímás küldötte el Rómába és ugyan- csak hozzája érkezett a pápa levele, amelyet alább szó szerinti fordításban közlünk:

„Kedvelt fiunknak, a római anya szentegyház Szent Özsébről nevezett áldozár biborosának, Czernoch János esztergomi érseknek és a tisztelendő testvéreknak, Magyarország érsekeinek és püspökeinek, . . . XV. Benedek pápa.

Kedvelt fiunk és tisztelendő testvérek, üdvöt és apostoli áldást!

Ti is fáljaljátok a háboru rettenetességét és ígérték, hogy mindazt megszivleltek, amit Mi, a Krisztus iránti szeretettől sarkalva a háboru szerencsétlenségeinek csökkentésére és enyhítésére tettünk és hogy Istenhez esedezve könyörögni fogtok a mindannyiunk által hön öhajtott békéért. Leveletek és a méltóság, amelyet betöltök, mindarról biztosít minket, amiket hön szeretett testvéreink buzgóságától öhajtvá várunk és amiket mi hálás szí-vel fogadunk, hasonló érzelmekkel viszo- nozunk s a mennyei javak zálogául egy- részt, a Mi jóakaratumk bizonyosságul más- részt, ugy nektek mindnyájatoknak, Ked- velt fiunk és tisztelendő testvérek, vala- mint nyájaitoknak, melyek felett a ti gon- doskodástok és buzgóságtok öröklik, apos- toli áldásunkat az Urban szeretettel adjuk.

Kelt Rómában, Szent Péternél, az 1915. év december havának 12. napján, pápaságunk második esztendejében.

XV. Benedek pápa.

Preisz Károlyné bünügge.

Megkezdődik holnap a cirkusz, amelyre annyi szem és fül éhes, amelynek gőze előre izgatja a hisztériás agyvelőket. Két százkilencvenen jelentkeztek a törvényszéki elnöknel jegyért, hogy végighallgassák egy asszony bünüggeinek részleteit, a férjgyilkosság vádjának kideríthető rejtelmét s mindazt, amit egy boldogtalan házasságot tragikus mélységeiből kiemelhet a földi igazságszolgáltatás.

A cirkusz azonban nem lesz a várako- zásnak megfelelő, csak bünügyi végtárgya- lás lesz, hogy kiderüljön az igazság. A je- gyeket megrostálja a törvényszék elnöke, ismert szenzációéhes hisztériák jegyet nem kapnak, — a nyilvánosság nem részesül abban, hogy a családi élet esetleges szeny- nyében gyönyörködhesse és turkálhasson, mert az intim családi élet és erkölcsi viszo- nyok tárgyalása zárt ülésben történik.

A tárgyalást Balás Elemér dr elnök vezeti azzal az erályvel és rendtartással, amely nincs tekintettel a nem fegyelmezett emberek extravaganciáira, hanem tiszteletet és hallgatást követel a tárgyalás alatt. Birök lesznek: Szöllőssy Gyula, Öyenge Béla,

pótbiró: (az új intézkedés, de szentül így lesz) Sztachó Károly, Védő: Adorján Emil dr. A vádat Medvigy István ügyész kép- viseli.

A vád az, hogy Preiszné Szmodics Gi- zella lelőtte az urát heves jelenet után. Az elnök gondoskodott, hogy a vádlott asszony- nak ne legyen oka jelenetet csinálni, szá- molva azzal, hogy a vádlott csak vádlott. A rendet az elnök tartja fenn, a sajtónak külön asztalt tartott fenn a törvényszék.

Uj kanonokok.

Gresinczky Antal kanonok, Dóczy János tb. kanonok.

Gróf Széchenyi Miklós püspök nem sokáig hagyta üresedésben a Kay Antal halálával megüresedett kanonoki stallumot s ezzel egyidejűleg ugyancsak legfelsőbb he- lyen előterjesztést tett a Szébeny Gyula helyébe kinevezendő tb. kanonok személyére nézve is. A megyéspüspök felterjesztését a főpásztor atyai szeretete, papjai és a hívek iránti gondoskodása irányította. Éles szem- mel észrevette és méltányolta a csendes, zajtalan munkásságot, melyet a hívei lelki üdvén fáradozó lelkipásztor kifejt s az Ur szöllejének két ilyen feltűnés nélkül, ál- dásosan dolgozó munkását kereste föl a kitüntető elismeréssel. Gróf Széchenyi püs- pöknek ez a főpásztori gondossága mélt- tán talál megértő visszhangra és osztatlan igaz örömrre az egész egyházmegyében.

Tegnap érkezett meg a megyéspüspök- höz királyunk március 4 én kelt legfelsőbb elhatározása, mellyel

Gresinczky Antal belfenyéri plébá- nost kanonokká,

Dóczy János béii plébánost tisztelet- beli kanonokká nevezi ki.

Az új kanonokok életrajzi adatait az alábbiakban ismertetjük:

Gresinczky Antal,

az új kanonok 1866 május 11-én született; pappá 1889 jun. 10-én szentelték. Három évi káplánkodás után 1891-ben Krasznán, 1892-ben Váradszentmártonban, 1898 ban Köröstarjánban adminisztrátor volt, 1904 ben pedig belfenyéri plébánossá nevezetett ki. 1907 óta a tenkei esperesi kerület esperese. Rendkívül szerény, szelid papi lelkületű fér- fiu, aki nehéz körülmények közt vette át a belfenyéri hívek lelki vezetését. A hívek lelki életét szomorú ziláltságban találta, szo- cializmus, nazarénizmus férközött ebbe a szinmagyar és szinkatholikus községbe, szinte emberföltötti feladatnak látszott a rombolást feltartóztatni. Gresinczkynek sikerült. Nap- ról napra kifejtett következetes munkával, párját ritkító önfeláldozó szeretettel és szelidséggel megnyerte hívei bizalmát s pár év alatt nemcsak a burjánt gyomlálta ki, hanem Belfenyért minden te- kintetben az egyházmegye egyik legvirágzóbb hitközségévé fejlesztette. Az 5 idejében vették át Szent Vincs leányai a Bunyitay- féle zárdában egy iskolai terem vezetését is, a mi a község kulturális fejlődését is fellendítette. Kitűnő gazda, de mindenek fölött igazi lelkipásztor, a lelkek ügyért első sorban szíven viselő pap.

Dóczy János,

az új tiszteletbeli kanonok, 1844 nov. 25 én született; pappá 1870 aug. 30 án szentel- tetett. Káplán volt több helyen, 1876 ban élesdi plébános leit. Mint élesdi plébános, kinevezetett papnöveldei aligazgatónak. — Ebben az állásban rendkívül nagy és sike- res munkásságot fejtett ki a szeminárium anyagi ügyeinek rendezése körül. 1889-ben szentszéki ülnökké lett. Azonban csakhamar ismét igazi hivatásához, a lelkipásztor- dásra vágyott s kérelmére püspöke 1894-ben Bél község plébánossává nevezte ki. Azóta a vármegyének és egyházmegyének e fontos végvárában buzgólkodik hívei lelki gondo- zásán. Nemzetiségi vidéken az oda beéskelt katolikus magyarságnak szerető, gondos, fáradhatlan buzgóságu atyja Dóczy János; egyházi és nemzeti szempontból egyaránt rendkívül érdemes munkásságot fejt ki.

A lelki élet munkássainak, a csendes, de áldásos fáradozásak megérdemelt elis- merése mindkét kitüntetés, melyek hírelt mindenütt igaz örömmel fogadják.

A kárpáti falvakra még négy millió korona kell!

Nem változtatják meg a régi neveket.

A Kárpátokban feldult falvak felépítése érdekében legujjabbán a következő felhívást bocsátotta ki a központi vezetőség:

A második háborus tél hava borult a Kárpátokra.

A mult esztendő kárpáti havát pirosra festette a kiomló vér, elöivasztotta az égő falvak lángja. A mult esztendő tavasza el- pusztult tűzhelyekre, hazátlan családokra csillogtatta vigasztaló fényét.

Ezidén tiszta, érintetlen marad a kár- páti hó, ellenség eszímája nem tapossa sárrá és az új tavasz hajlékkal, tűzhellyel, ölettel köszönti a visszatért népet.

Magyarország lakossága lerózza halálját a Kárpátok iránt s az elpusztult ruthén fal- vak magyar pénzen, magyar szereteten, ma- gyar hűségen épülnek ujja, szebbé. Magyar érzésen, magyarrá.

1915 augusztus óta folyik az ujjáterem- tés előkészítése. Nem tudtuk, hogy mi kell, nem tudtuk, mennyi kell, csak azt tudtuk, hogy segítség kell. És megalakult a Fel- dult Tűzhelyeinket Ujjáépítő Országos Bi- zottság. Szavunk nem volt pusztába kiáltó szó, öt hónap alatt közel négy millió ko- ronát adott össze az ország, hogy a béke új, boldog, magyar falvakat találjon a pusztulás helyén.

Hála mindazoknak, akik az inség, a pusztulás segítségére siettek! Méltóknak mutatkoztak a lövészárkokban harcoló ma- gyar katonához.

De ami eddig történt, még nem elég. Csak a munka felénél tartunk, de érezzük, tudjuk, hogy feladat másik felét is teljesi- teni fogja a magyar társadalom!

Még négy millió korona kell. Ha ez a pénz is együtt lesz, akkor for- dulhatunk tiszta lelkiismerettel a Kár- pátok felé, mert valóra válthatjuk, amit ígértük.

Uj, egészségesebb, szebb, okosabb épít- kezésű falvak, mindenütt megfelelő gazda- sági épületek, egészségügyi berendezések, ahol a lélekszám megkiváncja, magyar óvoda, hogy majdan már magyarul tudó gyermekek lépjenek át a magyar elemi iskola küszöbét és husz-huszonöt év mulva a Kárpátok népe ne csak érzésben, de nyelvben is egészen magyarrá legyen.

Még négy millió korona kell.

Ma már tisztában vagyunk a pusztulás nagyságával és a feladattal, amelyre vállalkozunk. Minden koronára szükségünk van, mindenkinek össze kell fogni, hogy ez a pénz összegyűljön.

Mutassanak példát a nagy bankok, a háború vagyoniakat kereső vállalatok, üzletemberek; legyenek büszkék rá és boldogok, hogy ezen az úton is segíthetik hazájukat, és hogy akad egy hely, ahol megközelíthetik a hős magyar katonát, aki a harcterőről, az ellenséges tűzvonalból küldi el zsoldját, — eddig már több százezer koronát, — hogy enyhítse a drága szülőföld nyomorát. Legyetek méltók a harcoló magyar katonákhoz!

Jöjjenek a gazdag magyar városok, amelyek megkímélt a vész, jöjjenek a megyék, a termőföldek dús urai, nyiljanak ki a szívek és érte meg mindenki, hogy most készül az új Magyarország és jövő korok minden becsülete és tisztelete azoké, akik részt vettek a halhatatlan munkában.

Még négy millió korona kell! Ujra és újra visszatérünk erre, mert nem lehet addig nyugodni, míg ez a pénz nincs együtt. A semmiből kell teremtenünk, a háború földönfutóinak kell visszaszadnunk a falat, a gyermeknek az iskolát, a jószágunk az istállót, fészket kell adni az egészséges, fejlődő életnek, levegőt és új utakat a magyarságnak.

A háború a rombolás munkája, a béke az építkezés.

Legyen Magyarország polgári társadalma olyan hős a béke művében, mint a milyen hősek fiaink a háborúban. — Csak akkor lesz teljes a győzelem.

A lelkes felhívásnak valószínűleg meglesz a kellő eredménye s rövidesen előkerül a 4 millió korona. Az országos bizottság lázasan dolgozik a siker érdekében, ami nem fog elmaradni. A bizottságban Bihar-megyéből és Nagyváradról a következő előkelőségek szerepelnek: Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., dr Radu Dameter, gróf Tizsa Istváné, dr Miskolczy Ferenc, Hlatky Endre, Bjelik Imre, Fráter Barnabás, Horváthy Géza, Rimler Károly, Tölgdy József.

Érdekes, mint most már kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy a felépítendő falvak új neveket nem kapnak. Az országos bizottság a határozatot a következőképpen indokolja meg.

A felépítendő falvak egy részének nevével általában nem szabad megváltoztatni, mert nevékhöz immár história fűződik. Ott pusztultak el a mieink, ott folytak le a csaták, ott a mieink már a falvak neve, az már a nagyvilág, a történelem, ismerik Uzoakat, Sztrópkót és akárhány helyet, amelyet bizony mi magunk sem ismertünk.

Uj nevet egy község fog kapni. Az új községet **Honvédfalvának** nevezik el. Az országból befolyó adományok alapján egyes utcákat épületeket, tereket neveznek el csak. Nagyváradfalva, Rendőrfalva, Tízótfalva stb. elnevezések tehát hiányozni fognak az új helységnévtárból.

Driant ezredes elesett.

Budapest, március 7. (Saját tudósítónk től) Luganóból jelentik: Driant ezredes, Boulanger veje a verduni harcokban elesett. Német fogságba jutásának híre valótlan.

Titkos audiencia a mikádónál.

Tokióból jelentik Hágába: A mikádó Oyama Yamagatát és a miniszterelnököt, ugyeintén a külügyminisztert hosszabb kihallgatáson fogadta, amelynek tárgyát titokban tartják.

Felhívás

a „Cselédotthon“ létesítésére.

A Kath. Cselédotthon előkészítő bizottsága a következő felhívást bocsátotta ki:

Az inségnek éhez, sorvad, rongyos alakjai megröndítenek: de megrázóbb az erkölcsi nyomor; szívet tör össze, életet dul fel.

E sötét örvény szélén járnak a cselédok; sokszor csak látszólag rendelkeznek személyes szabadsággal; rideg üzlet tárgyai, amely nem az erkölcsi biztosítékokra, csak a pénzre gondol.

A város szemfényvesztő káprázatában és bédító zajában többször találkozik azokkal, akik szegénységét, tudatlanságát, gyengeségét kiaknázzák, mint nemes lelkekkel, akik menteni, segíteni s nevelni akarnak.

Az erkölcsi alap megdőléseivel pedig pusztul minden tisztelet, megelégedés s kötelességtudás: nagy igények gyötrik; pénz és váriában ég.

Ez hozta létre a cselédnyomort; tulajdonságait az igéyeket; eltűntette a hűséget; szétszakította a családi köteléket: csak megfizetett munkaerőnek tartja magát, mert lelke nemes vágyai kielégítést nem nyerne.

Egy cselédotthont és elhelyező intézetet teremtenek, hogy megállítsuk a pusztulást; adunk megbízható menedéket a kufárok és kéjvágyok kielégíthetetlen szomjával szemben.

Védjük szoktat, akik annyira védtelenek a társadalomban.

Ez az idő az áldozatok ideje. Tudjuk, hogy ezt már eddig is jelentékenyen érezte. Igen sok sabb van, amelyeket gyógyítani kell. De mégse vonja meg segítségét a mozgalomtól. Ha fillérekkel is jön támogatásunkra, örömmel és hálával fogadjuk. Járuljon hozzá a közadakozáshoz és ehhez, amire már eddig néhány nemes szív annyit áldozott.

Kürrük az adakozók névsorát és a kegyes adományt özv. Gruwald Henrikné emére Bémer-tér 3. sz. sziveskedjenek küldeni Áldás legyen ezen a terven és mindenki, aki csak egy fillért is áldoz érte.

Nagyvárad, 19.6. febr. 2-án.

Dr Szandtner Pál akadémiai dékán, az előkészítő bizottság elnöke. Özv. Ováry Sándorné s. k., özv. dr Személy Kalmánné s. k., özv. Gruwald Henrikné s. k., Harmathy Károlyné s. k., Varró Domokosné s. k., Vueskies Julia s. k., F. Mikussay Margit s. k., özv. Dos Echeroller Kruspér Sándorné s. k., Pallay Lajosné s. k., özv. Nagy Odónné s. k., özv. Bulyovszky Józsefné s. k., dr Fráter László s. k., Elemér Faroné s. k., Buzássy Albertné s. k., Imrik S. Zoltán s. k., Halász Gyula s. k., dr Lestyán Endre s. k., Szilágyi Dózsa s. k., dr Krüger Aladár s. k., dr Imrik Gusztáv s. k., az előkészítő bizottság tagjai.

A Kath. Kör vetítő estéje

tegnap ismét rendkívüli sikert aratott. Dr. Krüger Aladár volt az előadó, aki az 1915. év harctéri eseményeit ismertette. Rámutatott a hadi eseményeket irányító rugókra, arra a hatalmas koncepcióra, amely hadműveleteinkben megnyilvánult, a magyarság csodás erőfeszítéseire, hadvezetőségünk kiválóságára, a magyar, német és osztrák hadseregek pompás együttműködésének nagy eredményeire. Ismertette az olasz szabadkőművesség akcióját, melynek háborús irányzatát az a cél sugallta, hogy így tegyék lehetetlenné a Vatikán és a Quirinál közeledését. Az összes harctéri eseményekről rendkívül világos áttekintést adott magas színvonalu előadásban, melyet pompás vetített képek éltetettek. A nagyszámú közönség, melynek sorában számos egyházi, katonai

és polgári előkelőségünk volt jelen és mely a Kör dísztermét teljesen megtöltötte, az előadót többször viharosan megtapsolta. — A legközelebbi előadás jövő kedden lesz, amikor a fáraók országáról, Egyiptomról fog előadni Szilágyi Dózsa prem. tanár, aki Egyiptomot utazásai révén jól ismeri

Elfeledkeztek a bihari bauxitról.

A világháború hadianyagához Bihar-vármegye kincsgazdag hegyei ma még kevéssé meg nem becsülhető anyagot szolgáltatnak a hadseregnek. Az egyik legfontosabb anyag, az alumínium legnagyobb részét nasa, Bihar-vármegyéből kerül ki. És ez bizonyos büszkeséggel is tölt el minden magyar embert. Amilyen büszkék lehetünk azonban erre a gazdaságunkra, épp oly fájdalmasan kell azt is konstatálni, hogy ez a kincs itt volt a mi kezünkben egy teljes évezrednél tovább és csak érte kellett volna nyulnunk, hogy csengő aranyakká változtassuk át. És ez nem történt meg. A világháborúnak kellett jönni, hogy értékesítsék a bihari hegyek kincsét.

Nem tudjuk most már, hogy örülünk-e vagy mérgeledjünk. Látjuk, hogy öntik a hegyek a kincset és hosszú vonatok robognak el megrakva tőlünk. Viszik idegenbe a nyersanyagot, hogy ott feldolgozzák és a kész tárgyakat ismét visszahozzák, még pedig drága pénzért.

És most kérdezzük, miért kell azt az anyagot tőlünk kivinni, miért nem lehet azt itt feldolgozni. Mert mi nem vagyunk úgy felszerelve a megfelelő gyárakkal? Nem vagyunk, igaz. De ha nem voltunk eddig, miért nem lehetnénk ezután? Miért nem kezdtek hozzá a szükséges kellékek beszerzéséhez akkor nyomban, mikor megtudták, hogy mily óriási kincseket fedeztek fel? Hiszen azóta már a szállítási költségekből is ki télt volna az olvasztó stb. Ha talán eddig nem gondoltak erre, most mikor az erdélyi földgáz értékesítéséről van szó fel-emelhette volna szavát valaki. De nem tette senki. Sőt. Ezzel a földgázzal is valószínűleg úgy vagyunk, hogy ha azt is fel lehetne dolgozni, még azt is ki vinnék tőlünk Németországba a vagy ki tudja hova és onnan kerülne hozzánk vissza. Hogy nem vizsgál ki, az bizonyosan nem a mi érdemünk.

Az azonban mégis csak nagy hanyagság, hogy az erdélyi földgáz felhasználásának tárgyalása alkalmával nem indítványozta senki, hogy a bauxit telepek közelében olvasztó telepeket létesítsenek. Ez a körülmény már a fővárosban is feltűnt és a Budapesti Hírlap hasábjain visszhangra talált. A kiváló gazdasági rovattal rendelkező lap a következőket írja a bauxit ügyről:

— A bihari bauxit-telepek értékes alumíniumércet Svájcban kívül Németországba és Ausztriába szokták feldolgozás végett elszállítani. Már egy esztendeje, hogy a Rajna-vidéki Ludwigshafenben dolgozó német ipartelep s egy osztrák gyár hónaponta mint 2000 wagon alumíniumércet kap tőlünk, a mit újabb 2000 wagonra kívánnak fokozni. A mily örvendetes a bányakincsek eme gazdasága, épp oly elszomorító, hogy semmiféle olyan szándék nyomát nem látjuk, mely a bauxit feldolgozásából eredő hasznot a magyarság jövedelmének javára

biztosítaná. Csodálatos, hogy senkise sem gondolt komolyan arra, hogy az erdélyi szőlőmező közelében alumínium-olvasztógyárat építsenek. A gyáralapítás kezdő éveinek üzemeltetése a báborus fémárakban teljesen kiegyenlített volt. Elég arra utalnunk, hogy a háboru előtt egy kilogramm fémalumíniumnak 120 korona volt a piaci ára, a mi közben 10 koronára növekedett, de a magyar ipar még ilyen áron sem juthat hozzá.

HIREK

*** Hamvazószerda.** Elbővetkezett a magába szállás, a bűnbánat ideje; a mai nappal kezdetét veszi a nagyböjti időszak. Hamvazó szerda alkalmával a templomokban hamuval a pap keresztet formál a hívő homlokára, emlékeztetésül az elmúlásra, s hogy porból lettünk, porrá leszünk. — A nagy böjt folyamán a plebánia templomokban a böjti szentbeszéd sorrendje a következő lesz: A várad o'aszi plebánia templomban minden szerdán este fél 7 órakor Imrik S. Zoltán tb. kanonok, esperesplebános tartja a szentbeszédet; — minden esütörtökön este 6 órakor a várad-velencei plebáni templomban Halász Gyula plebános prédikál; — minden pénteken este 6 órakor a Szent László templomban dr. Lesztván Endre plebános tartja a szent beszédet.

*** Személyi hir.** Sajtos Samu helyettes pénzügyigazgató tegnap érkezett Nagyváradra s elfoglalta hivatalát. A nap folyamán az állami hivatalok vezetőinél tett látogatást.

*** Kratochwill Károly ezredes kitüntetés.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli Kratochwill Károly honvédezedes kitüntetését, melyről tegnap megemlékeztünk. A király szentkiszékhelyi Kratochwill Károly I. honvéd gyalogezredbeli ezredes, egy honvéd gyalogezred parancsnokát a hadidiszitményes Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki. — Úgyanitt közöljük, hogy Rácz Odón 4 honvédgyalogezredbeli százados a hadidiszitményes III. osztályú katonai érdemkereszttel lett kitüntetve. Dr. Ecsedy Kálmán 4 gyalogezredbeli tart. hadnagy a legfelső dícsérő elismerésben részesült.

*** Az uri lányok kongregációjának gyűlése.** Az uri lányok kongregációjára ma, szerdán délután 5 órakor magisztrátusi gyűlést tart a Szent László fiúmenedékház épületében.

*** Katonai előléptetések.** A hivatalos lap közli, hogy Kanitz Oswald 1. és Krantz Károly 7. huszárezredbeli tart. zászlósok tart. hadnagyokká léptek elő, ugyancsak szintén lovag Krynietki Fide 7. huszárezredbeli, Moser Hugó 1. huszárezredbeli és Goldmann Jenő 7. huszárezredbeli tart. zászlósok, Krisztinkovich Béla 19. tábori tüzérezredbeli tart. hadnagyot tart. főhadnagygyá léptette elő a király. Raffay Agoston és Piko János tart. zászlósok szintén a 19. tábori tüzérezredben tart. hadnagyokká lettek előléptetve.

*** A margittai járás pótlékot ad az alkalmazottainak.** A margittai járás közönsége belátva azt a szorult helyzetet, amelyben a községek alkalmazottai élnek, elhatározta, hogy az alkalmazottak részére drágasági pótlékot szavaz meg. A drágasági pótlékban csak azok részesülhetnek, akik nem kapnak az állami támogatásból. A pótlék havi részletekben lesz folyósítva.

*** Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Kratochwill János 37. gyalogezredbeli őrnagyot és Worisek Ernő 7. huszárezredbeli századost a hadidiszitményes 3. osztályú katonai érdemkeresztjével tüntette ki.

*** A Vörös-Kereszt háborus délutánja.** A Vörös Kereszt vasárnap délutáni nagyszabású „Háborus délutánja” javára Schlauch Josefina 10 K, Vinkler Josefa 20 K át küldött. Halásan köszöni a rendezőség. Miután a közönség a jegyeket már is keresi, ezúton ismételtén tudatjuk, hogy számozott ülőhelyek holnap esütörtöktől kezdve lesznek kaphatók a Hegedűs hírlap-iratóban. A háborus délután pontban 5 órakor kezdődik. Ott igazi magas színvonalon álló számban lesz alkalma a közönségnek gyönyörködni. A végleges teljes programot holnap közöljük. Eme nagyszabású Háborus délután is a Megyeháza termeiben lesz megtartva. Számozott ülőhely 2 korona, állóhely 1 korona. Tea 60 fillér.

*** A Nagyváradai Katolikus Növédő Egyesület közgyűlése.** A Katolikus Növédő egyesület március 11-én délután fél hatkor tartja közgyűlését a városi bizottsági termében, amelynek tárgyai: elnökválasztás, évi jelentés, pénztári számadás, a választmány kiegészítése s indítványok. Az elnökség, amely a meghívókat már szétküldte, ezúton is meghívja az alapító, működő és rendes tagokat a közgyűlésre.

*** Viz alatt vannak a földek.** Szomorú jelentések érkeznek a vármegye minden részéről. Ott, ahol már az ekének kellene barázdákat vágni a földbe, sik tenger van. Csupa víz mindenféle. Ahol pedig lincs viz, ott meg oly nedves a talaj, hogy képtelenség szántani. Most, amikor már a munkák kérdése rendezve volna nem lehet dolgozni, mert az idő csakcsal visszatarja a munkásokat. A gazdák kétségbe vannak esve, mert a tavaszi vetés, a melyről pedig minden függ, egyre késik és ha sokáig késik, akkor nem fog beérni. Hosszu tartós száraz időre volna szükség, azonban úgy látszik az égk esernyője nem lehet kormányrendeletekkel szabályozni.

*** Pénztárakat a Mezőnek.** A Nagyvárad Takarékpénztár és az Egyesült Biharmegyei Központi Takarékpénztár 50—50 koronát adományozott a kir. katolikus jogakadémia „Mersája” javára. A egyes adományért ezúton is hálás köszönetet nyilvánítja a dékáni hivatal.

*** A Nagyvárad Hiteibank r. t.** most becsátotta ki az elmúlt évről összeállított zárszámadását és mérleget. A fiváló pénztár, a háborus viszonyok dacára elég szép eredményt ért el, ami elsősorban Balogh Vilmos vezérigazgató kiváló szaktudásának, körültekintő, buzgó tevékenységének az érdeme. Az intézet tevékeny részt vett a hadi-kötvények jegyzése körüli akcióban s hazafias készséggel állott rendelkezésére azoknak az ügyfeleknek, akik az intézetnél elhelyezett betéteikből jegyezték hadikölcsönt. Az elért 75168 korona nyereségből 20000 koronát a tartalékalap gyarapítására fordít, ami a vezetésben megnyilvánuló gondosságot igazolja, osztalékul pedig részvényenként 6 K, összesen 30,000 koronát fizet ki. Az intézetnél elhelyezett 1.500 000 korona betét pedig a közönség bizalmának kifejezése.

*** Anyavédelmi tanfolyam.** Mindazon hölgyek számára, kik anyavédelmi munkával önként vagy hivattászerűen foglalkozni akarnak, dr. Konrad Jenő bábaképzési igazgató tanár 3 hetes kurzust rendez. A tanfolyam e hó 13-án hétfőn d. u.

kezdődik a bábaképzésben. Az előadások minden hétfőn, szerdán és pénteken délután háromnegyed 5-től háromnegyed 6-ig tartanak meg.

*** Halálozás.** Szűcs Józsefné szül. Kun Zsuzsanna március hó 6-án hajnali 1/4 órakor elhunyt. Temetése a re. egyház szertartása szerint f. hó 8-án d. u. 3 órakor lesz a Vitéz u'ca 48. sz. grászaháztól.

*** Vidéki szerencsétlenségek.** Hegyközkövecéből jelentik: Mónus János 9 éves fiút testvére a tűzbe lökte. Megégette magát. A napokban meghalt. A hullaszemle az égés és a halál közt semmi összefüggést nem fedezett fel — Pongrácz Ferenc nagyváradai kőműves Berettyóújfaluban a Berettyóba fuladt. — Isza Sándor borosteleki 67 éves gazda felakasztotta magát.

*** Családi rum vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 4-50.** Mindenféle likőr esszenciák 1 üveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

*** A legjobb, legkedveltebb,** legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, esokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Gerbeaud, bombont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi uti üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagebeli külön halakonzerv üzletben az összes fajú pácolt halak amelyek a húst pótolják szorakivül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és harctéri dobozok az üzletben megtöltetnek.

*** A Nagyvárad Hiteibank, Takarékos és Segélyszövetkezet** tizenegyedik (XI-ik) évtársulatának kifizetése f. hó 14-től kezdve eszközöltetnek.

*** Megvételeire kerestetik egy közép nagyságu Wertheim szekrény.** Ajánlatok a kiadói-átlalba kéretnek.

*** Megfagyott,** szőlőtől kivörösödött, kicserépesedett arc, orr, kézapolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

*** Érdőszegezen tanult magyar kir. vincellér,** aki bizonyítvánnyal rendelkezik, vállal kisebb szállóbirtekosnál szállómunkát. Címe: Szaniszló utca 52 szám alatti.

*** A Polgári takarékos és segélyszövetkezet** 18. évtársulatának törzse tétele a reá eső osztalékkal együtt f. hó 14-től kezdődőleg kifizetettek.

*** Kőhögés, hurut, rekedtség, elnyelőkésodásnál** használjon kizárólag Farkas István hurut-azeteket. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

*** Polgári társulat** biztos. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Előtték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez üdönságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakember javítása.

*** A Biharmegyei takarékpénztár** közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

1916. márc. 8.
Luganó...
Néme...
Bud...
Lisab...
kormán...
mánya...
foglalt...
ják a r...
ami eg...
az...
Bud...
Luganó...
a szocié...
ják kén...
kozatra...
nyegelt...
láma k...
Az...
az os...
Bud...
tónktól...
szerint a...
barát ér...
S...
Szer...
Csütö...
Vilma fe...
Pénte...
Szom...
Szom...
mutató el...
Vasá...
Vasá...
előadás.)
Vaj...
pératlan...
Vajnoz...
reinháza...
ségét, ho...
kózt kö...
ujból fell...
tal bős...
virág cim...
közjón...
munka sen...
záródik...
tajlani.
Fod...
megy? ...
a szállon...
Ella jön...
aki a mi...
meg igaz...
nem olya...
Tegnap...
nehézség...
lovag-ja...
szombot...
hészégek...
felújítá...
Podor E...
— vele...

Legújabb táviratok.

Hadiállapot
Németország és Portugália
között.

Budapest, március 7. (Saját tud.)
Liszaabomból jelentik: A portugál
kormány közölte a német kor-
mánnyal, hogy a német hajók
lefoglalását fentartja. Most vár-
ják a német követ visszahívását,
ami egyértelmű a hadiállapottal.

Obstruálnak
az olasz szocialisták.

Budapest, március 7. (Saját tud.)
Luganóból jelentik: A kamarában
a szocialisták obstrukcióval akar-
ják kényszeríteni Salandrat nyilat-
kozatra. Salandra elnapolással fe-
nyegette a házat, melyet nagy
lármá közben bezártak.

Az olaszok gyilkolják
az osztrákokat albánokat.

Budapest, március 7. (Saját tudósi-
tónktól.) Szófiából jelentik: A Kambana
szerint az olaszok 50 előkelő albán osztrák-
barát érzelmeikért kivégeztettek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: Csepürágók.
Csütörtökön: Nebántsvirág. (Vajnovszky
Vilma fellépte)
Péntek: Vagy 5 vagy senki!
Szombaton délután: A esászárnó
Szombaton este: A nap lovagja. (Be-
mutató előadás)
Vasárnap délután: Varázskeringő.
Vasárnap este: Karikagyűrű. (Bemutató
előadás.)

Vajnovszky Vilma fellépte. Az a
páratlan forró siker, amellyel a napekben
Vajnovszky Vilma debutje járt a Szigligeti-
színházba, arra készítette a színház vezető-
ségét, hogy a közönség köréből megnyilat-
kozott közönségnek engedve, e hét csütörtökön
újabb felléptesse Vajnovszky Vilma. A fia-
tal hájas urilány ez alkalommal is a Nebánt-
svirág címszerepét játssza, amelyben bemutat-
kozásán oly harsány sikert aratott. Monda-
munk sem kell, hogy Vajnovszky Vilma
második fellépte is zsufolt ház előtt fog le-
zajlani.

**Fodor Ella jön? vagy Varsa
megy?** Egyik lapársunk számot ad arról
a szállongó kávéházi hírről, hogy Fodor
Ella jön vagy Erdélyi megy. Az az Erdélyi,
aki a minap egy előkelő gesztussal mutatta
meg igazgatói hivatottságát. No, az eset
nem olyan, hogy komolyan szóba jöhetne.
Tegnap azonban Varsa Gyula támasztott
nehézségeket, „csortoskodott. Így a Nap
lovagja aligha megy csütörtökön, talán
szombaton, ha Varsa Gyula nem csinál ne-
hézségeket. Az új helyzet egy régi kísérlet
felújítása még egy szereplővel s így fest:
Fodor Ella jön vagy Varsa Gyula megy
— vele?

Akik kiabrándultak. Hermelin cím
alatt új darabot írt „a stilushazárdörnek“
nevezett Szomori Dezső s amennyi izetlen-
ség lehet egy színdarabban, az mind benne
van e színdarabban. Megsokalta ezt a Nép-
szava is, s íróját affektálnak és kellemet-
lennek tartja. „A szerzők mestere, a hason-
latkírály, a mámoros, az új irány“, ez a
neve a Népszava szerint a szerzőnek. A ha-
sonlatkírály? Olyan a szaga, mint egy
bolt feliratának, egy üzlet reklámjának.
Egyre vagyunk: kezdnek kiabrándulni.

A szerkesztőnek ideiglenes vezérigazgatója:
Dr. PAPP KÁROLY.

3 szám.

A rézmozsarok és rézüstök
pótlására szolgáló **vas
hadimozsarak, óno-
zott, horganyzott és csiszolt
vaslemezüstök**
kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

Egy jó karban levő

6-os cséplőgép

teljes felszereléssel jutányos
áron eladó Értekezhetni
Jankay Mihálynál Béke-
utca 8. szám.

Kiadó május 1-re

Lukács György-utca 8. sz.
házban három szobás mo-
dern utcai lakás mellék
helyiségekkel, hivatalnak is
alkalmas.

**Földbirtokra első-
helyre leendő bekebelezés
és előnyös feltételek mellett
65 és 50 éves törlesztés
továbbá 10 éves egyszerű
jelzőlog kölcsönt folyósi-
tunk.**

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Együtt Bihar Megyei Kereskedelmi Bank és
Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé
vidékre és ügyvédi irodába;
telefon-, távirat-, posta és
villanyoshoz; nevelő-, tár-
salkodó-, ápoló- és házveze-
tőnőnek; főzőnőnek kór-
ház-, vendéglő-, intézet vagy
papi házhoz; felsőruha var-
rásra műhely vagy magán-
házhoz; fehérnemű himzés
és javításra; leányok üzleti
kiszolgálásra és cipész mű-
helybe; házmesternőnek;
házhoz járók, mosás-, vasa-
lás-, takarítás- és egyéb nap-
számra; gyermek mellé,
szobalány-, mindenek- és
inasnak. Egy idős nő tisz-
tességes leányoknak lakást
kínál. (Hármasutca 14. sz.)

KERESNEK: Egy óvónőt és német
leányt; házmesternőt; egy
fiatal leányt gyermek mellé;
főzőnőt, takarítónőt, szoba-
lányt- és mindenest.

Kérjük az ajánlkozókat, szives-
kedjenek irodánkban naponta jelent-
kezni, hogy az elhelyezés felől a
tájékozódás gyorsabb és könnyebb
legyen.

Bármilyen csekély adományt is
köszönettel elfogad s mindenre nézve
felvilágosítást nyújt a nővédelmi
hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünne-
pnap kivételével:

**hétfő, szerda, péntek délelőtt
9-12-ig,**

**kedd, csütörtök, szombat d. u.
3-5-ig.**

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely
az Általános Takarékpénztár kebelében mű-
ködik Nagyvárad, Bézier-tér 2. 1916. január
1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzs-
betét jegyzésvel történik, melyek mindegyike
után hetenként 20 fillér fizetendő. Az új év-
társulat 3 éven át, vagyis 156 hétig tart,
aminek eltelté után a tagok az általuk meg-
takarított tőkét az élet hasznában való ará-
nyos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy
kötelezvényre kölcsönöket folyósít s a folyó-
sított kölcsönök a heti befizetésekkel három
év alatt törlesztendő le. A befizetések vasár-
nap és ünnepnap kivételével mindegyik dél-
előtt 9-12 óráig, délután 3-5 óráig tör-
ténnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénz-
tári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseit
ket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én
megkezdte, ezért felkérte nek a belépni szán-
dezők a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

Meghívó.

**A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság
XIII. évi rendes közgyűlését**

folyó évi március hó 18-án, délután 5 órakor saját üzlet-helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóságnak az 1915. évi zárszámadások és mérlegek feletti jelentésre vonatkozó határozathozatal, nemkülönben a tiszta jövedelem felosztása és az osztalék megállapítása feletti intézkedés.

2. A felmentvény megadása a igazgatóság és felügyelő bizottság részére.
 3. Igazgatóság választása.
 4. Igazgatósági tanácsosok választása.
 5. Esetlegesen indítványok.
- Nagyvárad, 1916 március 4.

Az igazgatóság.

Figyelmeztetés az alapszabályok 3. §-ára:

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, köteles a közgyűlést megelőző nap délig és ha ez ünnepnap, vagy vasárnapra esnék, az ezt megelőző napon délig részvényeit a társaság pénztárába, vagy más, a társaság igazgatósága által a hirdetőnyelben megjelölt pénzintézetnél letenni, hol az őt illető szavazat számát előtűntető és belépő jegyül szolgáló térítvényvel láttatik el. Ugyanez áll a meghatalmazottakra is.

A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság zárszámadása az 1915. üzletévről.

TARTOZIK				Mérleg-számla 1915 december 31-én				KÖVETEL			
V a g y o n	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS		T e h e r	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS			
	K	f	K	f		K	f	K	f		
<i>Pénzkészlet:</i>					Részvénytőke				1500000		
Kézpénzben	61357	68			Betétek				1505177 48		
Oszták Magyar Banknál	8477	55			Hitelezők				685715 70		
Postatakarékpénztárnál	1384	98			Lombard kölcsönök				828372 10		
Pénzintézeteknél	10831	40	82051	61	Visszleszámítás				2428923 64		
Váltók			4321893	04	<i>Átruházott jelzálog kölcsönök a Magyar Takarékpénztárak Közp. Jelzálog Bankjára:</i>						
<i>Jelzálog kölcsönök:</i>					törlesztéses kölcsönök	1067640	29				
törlesztéses kölcsönök	1134529	05	1765544	83	kamatozó kölcsönök	233000		1300640	29		
kamatozó kölcsönök	631015	78	10818		Fel nem vett osztalékok			1335			
Előlegek értékpapírokra					Előre beszedett kamatok			38659			
<i>Adósok folyó számlán:</i>					Nyeresség áthozat 1914. évről	15780	34				
különféle fedezet mellett	748535	43	829294	15	Ez idei nyereség	59387	72	75168	06		
hadi kölcsön mellett	80758	72	97012	80							
Ingtatlan			1067601	01							
Értékpapírok és függő kamatai			6000								
Felszerelések			46873								
Hátralékos törlesztő részletek			35992								
Előre fizetett kamatok			100910	83							
Átmeneti tételek és különféle aktívák			8363991	27				8363991	27		
					Ez idei tartalék dotálása 20000 korona.						

TARTOZIK				Nyereség-veszteségszámla 1915. december hó 31-én.				KÖVETEL			
Veszteség	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS		Nyereség	ÖSSZEG		ÖSSZESÍTÉS			
	K	f	K	f		K	f	K	f		
<i>Üzleti költségek:</i>					Nyeresség áthozat 1914. évről				15780 34		
házbér, fűtés, világítás, bélyeg, napi biztosí díjak stb.			22388	39	<i>Kamat jövedelmek:</i>						
Tisztí fizetések, ügyészi díj és lakbér			27192	88	váltók, jelzálog, előleg, folyó-számla és értékpapírok után				526384 88		
<i>Kamatok:</i>					Leirt követelésekből befolyt				375		
betét, visszleszámítás, átr. jelz. kölcs. lombard és ingatlan után			401075	85	Házbér jövedelem				9989 70		
Adók és illetékek			22308	79	Jutalékok és egyéb jövedelmek				9460 93		
Leírások			13856	88							
Nyeresség áthozat 1914. évről	15780	34									
Ez idei nyereség	59337	72	75168	06							
			561990	85					561990 85		

Nagyvárad, 1915 december hó 31-én.

Grósz Ignác könyvelő. Pongrácz Bódog pénztárnok.

IGAZGATÓSÁG: **FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:**

Sulyok István elnök. Schönberg Armin elnök.

Boros Jenő Moskovits Miksa Grósz Géza Rosenberg Jenő Budapest
 Lichtmann Menyhért Dr Munk Béla Kesztyűs János Spitzer Béla
 Lukács Ödön Dr Perczel Adólf Eleméry Ferenc Varga Pál Debrecen

Politzer Géza Budapest
 Balog Vilmos vezérigazgató.